

A sepsiszentgyörgyi múzeum és közönsége

Pszichoszociológiai vizsgálat

A múzeum négy év múlva ünnepli fennállásának századik évfordulóját. 1879-ben Cserey Jánosné természetrajzi, történelmi, néprajzi, könyv- és levéltári, képzőművészeti értéktárgyakból álló gyűjteményt ajándékozott Háromszék, Csík és Udvarhely megye népének, megvetve a Székely Múzeum alapjait. Vegyes profilját a hagyományhoz híven megőrizte; mindössze levéltári anyagát adta át az Állami Levéltárnak, a régészeti gyűjtemény viszont az idők során külön részleggé lépett elő, László Ferenc és Székely Zoltán feltáró tevékenysége révén. Helyismereti szempontból két tárgycsoportra emlékeztetnek: a csaknem teljesen feltárt erósi neolitikus kultúra festett csigavonaldíszes kerámiaanyagára és a kora középkori zabolai sírmező leleteire, melyeket a *Korunk* olvasóközönsége az 1973-as *Korunk Évkönyvből* már ismer. A történelmi részleg jeles darabjai között a Gábor Áron személyéhez (bútorai, ágyúja), a 48-as forradalmi eseményekhez kapcsolódó emlékek (pl. Bem nyomdája, Kiss Ernő ezredes nyerge) méltók a kiemelésre.

A néprajzi gyűjtemény sokat köszönhet Nagy Géza igazgató-múzeumőrnek (1881—1889), akinek az érdeklődése népművészeti súlypontú volt; századunkban László Ferenc, Csutak Vilmos, Herepei János, Balassa Iván kiterjesztette gyűjtőmunkáját a népi kultúra minden tárgykörére, területileg pedig a szomszéd megyékre is. Az utóbbi években három, egész Erdély területére kiterjedő szakgyűjteménnyel bővült, a Zsuzsi-baba néven ismert miniatűr népviseleti, népi gyermekjáték- és a részben szintén miniatűrökből álló csecsemőkelengye- és gyermekruha-kollekcióval, a *Jóbarát* és a *Dolgozó Nő* folyóirat jóvoltából.

A képzőművészeti részleg sajátos nevezetessége a székely festők: Barabás Miklós, Sikó Miklós, Gyárfás Jenő, Nagy Imre és más jeles alkotók, például Nagy Albert s az európai híru Mattis Teutsch képeiből álló gyűjtemény. A természetrajzi részleg gazdag őslénytani, közettani, botanikai és állattani gyűjteményei mellett mondhatni egyedülálló a Diószeghy-féle lepkegyűjtemény. A hajdani és jelenlegi muzeológusok tudományos munkáját a gyűjtemények gyarapodásán, csoportosításán kívül szakkiadványok is tükrözik. Tanulmányaik a múzeumi évkönyv 1929-es, 1954-es számaiban, majd az ugyancsak évkönyv jellegű *Aluta* 1969 óta megjelent példányaiban, önálló füzetekben, folyóiratokban láttak napvilágot. Kutatási eredményeik közkinccsé tételét előadások, gyakorlati tanácskozások, iskolás gyermekekkel való foglalkozások is szolgálják.

Múzeumunk kiállítási tevékenységét sajátos lehetőségei szabják meg. Szék-háza, az 1912-ben, Kós Károly tervei szerint emelt remek épület ma már szűk. A néprajzi anyagból csak két teremre és egy parasztházra valót láthat a közönség, ami bizony kevés. Áthidaló megoldásként időszakos, tematikus tárlatokat rendezünk. A felmérés idején a „Népi bútorok” kiállítás volt látható.

A régészeti részleg állandó kiállítása a XII. századig mutatja be az itt élő nép történetét. 1973-ban nyílt meg az átrendezett, 1848 témájú kiállítás. A képtár renoválás miatt a vizsgált időszakban zárva volt. Részben kárpóolták ezt a hiányt az átrendezés folytán üresen álló termekben kéthetenként megnyílt, legtöbbször képzőművészeti tárlatok. Időnként a múzeum profiljához jobban (pl. főliszabadosunk harmincadik évfordulója) vagy kevésbé (gyermekrajzok, pionírok munkái) kapcsolódó kiállításoknak is helyet adtunk. Múzeumunkhoz tartoznak az utóbbi években nyílt fiókrészek is: Kézdivásárhelyen az igen jelentős céhtörténeti, az 1848-as forradalmi és a jelenkori történelmi kiállítás, Csernátónban a helytörténeti tárlat; 1969-ben Kisbaconban Benedek Elek-emlékház nyílt, Sepsiszentgyörgyön pedig Gyárfás Jenő-emlékház.

Kiállításait a múzeum változatos formában népszerűsíti: sajtóban, rádióban, plakátokkal (a bejárati kapun); a megnyitókra 200-250 meghívót szokott szétküldeni. A felmérés idején tudományos kiadványaink mellett egy, az egész múzeumot jelzésekben bemutató röplap, valamint a bútorkiállítás katalógusa állt a látogatók rendelkezésére.

Ez volt a helyzet 1974 júliusában és szeptemberében, amikor 18 nap során 627 látogató válaszolt közönségkutató kérdőívünkre.

Kikből is áll múzeumunk közönsége? Látogatóink honnan tudnak az intézményről, újabb kiállításairól? Milyen elvárásokkal, céllal lépnek be a kapun? Milyen összkép alakul ki bennük a múzeum anyagáról? Mit javasolnak a jövőre

nézve? E problémakörökön kívül a kérdőív a múzeumlátogatási készségről, a látogatás valóságos és eszményi formájáról is érdeklődik.

A fent vázolt kérdéscsoportok megválaszolására, az összefüggések felderítésére elégségesnek és jellemző értékűnek bizonyult a kitöltött 627 kérdőív. A látogatók demográfiai megoszlását azonban nem tükrözheti eléggé hitelesen a csúc szezonra és a tanévkezdő őszi időszakokra korlátozódó keresztmetszet. Kiegészítésként felhasználtam egy 1972. december—1973. január közötti, B. Zderciuc professzor által kezdeményezett demográfiai szempontú felmérés eredményeit; emellett átnéztem egy évre visszamenőleg (1973. október 1.—1974. szeptember 30.) a múzeumban vezetett látogatási statisztikát, mely választ ad a látogatók időszakok (évszakok, hónapok) szerinti megoszlására.

Munkám eredményeit a következő fő kérdéscsoportokba sűrítettem: I. A múzeum egyévi látogatói; a csoportos látogatási forma néhány sajátossága. II. Egyéni látogatók 1974. július és szeptember havában (demográfiai adatok). III. A múzeumlátogatási szokásokról. IV. A közönség értékítélete.

I. A múzeum egyévi látogatói

Csoportos látogatók

Az említett időszakban 22 273 személy fordult meg a múzeumban. A látogatottság évszakonkénti megoszlása összefügg a vendégforgalom hullámzásával. Szeptembertől márciusig az érdeklődés az átlagnál kisebb, a mélypont december. Április és augusztus között a forgalom az előbbinek átlag két és félszerese. A csúcspontot jelentő augusztus hétszer annyi vendéget hozott, mint december. A látogatók számának a két szélső érték közötti emelkedése, illetve csökkenése fokozatos, bár nem töretlen vonalú. Így például májusban többen nézték meg kiállításainkat, mint júniusban vagy júliusban. A magyarázat négy múzeumi rendezvény, melyre a helybeli közönség nagy érdeklődéssel reagált. Ebből adódik a következtetés: a rendezvény az az út, amelyen a múzeumnak járnia kell, ha tevékenyen kíván hozzájárulni látogatói számának emeléséhez.

Az összlátogatók kétharmada egyénileg, egyharmada szervezett csoportban jött a múzeumba. Utóbbiaknak több mint kétharmadát tanulók alkotják; többségük helybeli. Érdekes, hogy a helyi szakiskolák, szaklíceumok tanárai az év során háromszor kevesebb múzeumlátogatást kezdeményeztek, mint az általános iskolákban, elméleti liceumokban dolgozó kartársaik. Az összes csoportoknak mintegy negyedrészt a pillanatnyi státus szerint csoportosultak (nyugdíjasok, katonák), a kedvteléseik alapján összeverődött sportolók, vadászok stb., valamint az alkalmilag társult turistacsoportok tagjai alkották; köztük az utóbbiak voltak gyakoribb vendégeink. A fennmaradó kis hányadot egy-egy foglalkozási alapon létrejött csoport képviseli, köztük nagyszámú humán értelmiségi.

A csoportok négyötöde belföldi, majdnem fele helybeli. A sepsiszentgyörgyi csoportok túlnyomó többsége tanuló, kis százaléka katona, értelmiségi. Megjegyzendő, hogy a látogatók háromnegyede városi, a fennmaradó negyedrészt pedig megoszlják a falvak és a fürdőhelyek között. A múzeum hűséges fürdővendég-látogatói Predeálról vagy Tusnádról érkeznek.

II. Egyéni látogatók 1974 nyarán

Demográfiai eredmények

Kik látogatták a múzeumot saját kezdeményezésből ez idő alatt? A keresztmetszet egyéni vendégeink 78%-ának megoszlását tükrözi (a többiek nem töltöttek ki kérdőívet).

A látogatók többsége férfi. A nyári időben is túlsúlyban vannak, de mérésükkel, minthogy a turisták többnyire családostul jönnek. A férfi múzeumlátogatók túlaránya mellett szól a helybeli közönség megoszlása is: az I. periódusban 62,5%-uk, a másodikban 62,9%-uk, a belföldi összlátogatóknak pedig 55%-a volt férfi.

Ha életkor szerinti megoszlás alapján — az emberi életkort 15 éves szakaszokra bontva — mérlegeljük a múzeumlátogató közönséget, messzemenő következtetéseket vonhatunk le: rendkívül nagy a fiatal korosztály érdeklődése. A látogatók majdnem fele a 15—30 évesek sorából toborzódik. A *Demográfiai Évkönyv* adatai szerint ez a generáció az ország lakosságának mindössze 17,1%-a. Az

öregedéssel fokozatosan csökken a múzeumlátogatás. A középkorúiak érdeklődése mérsékelte, az öregeké nagyon gyenge. A 60 éven felüli vendégeink aránya jóval alacsonyabb, mint korosztályuk országos átlaga. A múzeumlátogatók döntő többsége tehát fiatal; a tanulók s kísérő szülei inkább a tanév során, a felnőttek nyáron jönnek.

A *foglalkozás szerinti megoszlás* elemzése gazdagítja az eddigi képet. A múzeum iránt legjobban az értelmiségiek érdeklődnek; ők képviselik a látogatók felét. A második legnépesebb kategóriát a tanulóifjúság alkotja (30,8%). Kevés a fizikai dolgozó: közöttük a múzeumlátogató munkások aránya (az összlátogatók egytizede) mégis meghaladja az mtsz-tagokét (0,5%). Ennek okait keresve nem viaszalhatjuk magunkat azzal, hogy mindkét időszak egybeesett a mezőgazdasági munkák főszezonjával. Az 1972—73-as téli felmérésben is mindössze 2,5%-nyi a földműves látogatók aránya.

A tanulóifjúság sűrűn felkeresi a múzeumot egyénileg is. Leggyakoribb vendégeink az általános iskolai és az elméleti líceumi tanulók: harmad-harmadrészt képviselnek a tanulók átlagában. Az egyetemi hallgatók jelenléte a nyári időszakra jellemző. Ez érthető, hiszen Sepsiszentgyörgyön nincs egyetem. A szakiskolai, szaklíceumi diákok a tanév során jönnek múzeumba.

Lakhely szerint: a két periódus átlagában a látogatók 47,5%-a külföldi volt. Leginkább a szomszédos szocialista államokból jöttek, de Európa távolabbi országaiból, sőt más kontinensekről is voltak látogatók. A belföldi közönségnek több mint fele Kovászna megyei. Az ország távolabbi pontjairól főleg városiak jöttek, nagyobb számban, mint a szomszéd megyéiek, akik közül a falusiak túntek érdeklődőbbeknek. Összességében a közönség háromnegyede városi lakos.

A közönség összetétele a következő tanulságot sugallja:

1. A múzeum tevékenysége visszahat mind a csoportos, mind az egyéni látogatók számára: minél több érdekes tárlatot rendezünk, annál több az érdeklődő.

2. A nők érdeklődésének növekedését igéri a fiatal korosztály; jelentkezőiket azonban ösztönöznünk kell propagandával, érdeklődési körükbe vágó rendezvényekkel is.

3. A fiatalság nagyarányú érdeklődése a múzeum nevelő szerepének fokozott kiaknázására s rendezvényeink élményszerűbbé tételére ösztönöz, ami biztosítja az érdeklődés fenntartását.

4. A munkásság nem elegendő jelenléte a népszerűsítés hiányosságára figyelmeztet. A gyárakban rendezett vándorkiállítások, előadásorozatok talán felkeltenék a méltányos érdeklődést.

5. Foglalkoznunk kell az mtsz-tagok távolmaradásának okaival s e helyzet megváltoztatásának módozataival.

III. A múzeumlátogatási szokásokról

E fejezetben a múzeum és a közönség kapcsolatának információs kérdéseit, általában a látogatók pszichoszociológiai sajátosságait vizsgálom.

Honnan tud változatos összetételű közönségünk a múzeum létéről, az új kiállításokról? Jellemző, hogy a figyelem felkeltésében a legnagyobb szerepet a személyes közlés játszotta. A látogatók 60%-a ismerősei, szülei, családtagjai révén vagy az iskolában hallott rólunk — ami bizony a kisváros légkörére vall. Mások jelentették: „Érdekelt ez a híres intézmény.” Hírnevének forrása: története, hagyományai, jellege. Ismert sajátos épületéről s tervezőjéről is. A tömegkommunikációs források közt első helyen a könyv, a turistakalauz áll (16,7%). A sajtóra, rádióra, televízióra, plakátra, meghívóra, képeslapra hivatkozók aránya egyformán alacsony.

A múzeumlátogatás indoklása

Mit tart a közönség a múzeumról? Miért áldoz látogatására szabad idejéből, s műveltségi szintje hogyan befolyásolja várárközését?

Néhányan véletlenszerűen vetődtek be: „A fiam behívott” — mondja az egy elemít végzett idős háziasszony. A kíváncsiság, érdekességkeresés általában az alacsony szakképesítésű, múzeumban ritka vendégek motivációja. A kikapcsolódás, a szabad idő eltöltése mint indok egyaránt jelentkezik fizikai és szellemi munkát végzőknél. Az általános, nem konkretizált érdeklődés leginkább a tanulókat, köztük is az általános iskolásokat jellemzi. A legtipikusabb motiváció az ismeretgyarapítás (a látogatók egynegyede nevezi meg célként, elsősorban az értelmiségiek,

szaklíceumi tanulók, munkások). A tudományos igényű dokumentálódás a beavattottak, kutatók, tanárok monopóliuma. Történelmi súlypontú a motiváció annál is, aki egyszerűen „régiségeket, emlékeket akar látni“, aki „érdeklődik a múlt iránt“, aki „történelmi ismereteit akarja gyarapítani“, vagy „hódol a múlt emlékei előtt“.

A történelmi érdeklődés leginkább a középiskolai tanulókat, műszaki értelmiségieket jellemzi. A honismereti, helyismereti érdeklődés a magasabb fokú iskolába járók vagy értelmiségiek jellemzője. A népi kultúra vonzása, az „általános ismeretgyarapítás“ mint cél rangsorban a második helyet foglalja el, a látogatók 18,8%-át jellemzi; többségük egyetemi hallgató, mérnök, tanár. Aránylag kevesen hivatkoznak természetrajzi és művészeti érdeklődésre. Tanárok, munkások múzeumlátogatásuk céljaként említik a kollektív nevelést is.

Ha a látogatás során az ember értelmileg és érzelmileg gazdagodott, felébred benne a visszatérés igénye, aminek elsődleges kritériuma az intézmény tevékenységében keresendő. A szokás idővel a készség formáját ölti. E készség meglétét (vagy hiányát) az évi múzeumlátogatások számával mérik.

Múzeumlátogatási készség

1973—74-ben hányszor járt múzeumban? — így szólt az egyik kérdés. A munkáslátogatók fele részének nincs múzeumlátogatási készsége, másik felénél a készség különféle fejlettségi fokot ért el. A földművesek készségének hiányát tükrözi kis létszámuk és válaszuk. A középfokú képesítésű értelmiségnek egyharmada gyakori múzeumlátogató. Egyetemet végzett értelmiségiek alkotják a fejlett készségűek csaknem felét. Különösen értékelendő a humán beállítottságúak pozitív magatartása: rájuk a múzeum bármikor számíthat. E rétegben az oroszlanrész a tanárokat illeti. A tanulmányaikat folytatók múzeumlátogatási készségét fejlődési tendencia jellemzi, mivel legkevésbé az általános iskolai tanulóknak s leginkább az egyetemi hallgatók körében van jelen. Mindenképpen: a múzeumlátogatási készség — mint az egyén kulturális jegyeinek része — műveltségi szintjével van szoros összefüggésben.

A múzeumlátogatás valóságos és eszményi formája

A múzeumlátogatásra egyedül vagy társaságban kerül sor? E kérdéskör értelmezésre; összefüggésben áll a látogatók igényeivel, az információs módok az egyikének-másikának igénylésével. Az említett időszakban legtöbben családjukkal jöttek múzeumba (különösen az anyák és gyermekeik). A látogatók egynegyede baráti társaságban érkezett, különösen a 15—30 év közötti fiúk. Kevesen (szentgyörgyiek, Kovászna megyeiek) vendégeiket kísérték. Kis számban, jó részt férfiak, egyedül látogatták a múzeumot.

A „hogyan szeret múzeumot látogatni?“ kérdésre öt válaszlehetőséget kínáltam: a) egyedül; b) hozzáértő barát, ismerős társaságában; c) társaságban, másoknak magyarázva; d) szervezett csoportban, tárlatvezetővel; e) más módon.

Legtöbben szűkkörű baráti társaságban szeretnek múzeumot látogatni, de három közül csak ketten igénylik, hogy legyen velük hozzáértő is. A szűkkörű csoportosulást inkább a nők kedvelik: így meg lehet beszélni a látottakat. A férfiak jelentős része a magányos látogatásra szavaz. A látogatóknak több mint egynegyede óhajtja ezt a formát (értelmiségiek, tanulók), a valóságban viszont csak 8,4% jött így.

Kevesen csakis családdal óhajtanak múzeumba jönni. Kis százalék nem válogat a formában. Ez a „mindegy“ azért elgondolkasztó, mert szakképesítetlen munkások válasza, akik először léptek be a múzeum kapuján. A szakképesített munkások általában már igénylik a tárlatvezetést. A tanulók szintén; ez érthető, hiszen meg is szókták részben iskolai tanulmányaik során, részben szervezett formában történő tárlatlátogatásaik alkalmával. A középfokú értelmiségi legszívesebben baráti társaságban jön. Az egyedül való látogatás igénye a magas képesítésű értelmiség körében van túlsúlyban.

Világos tehát, hogy legtöbben azért szavaznak erre vagy arra a látogatási formára, mert alkatuknak, előzetes ismereteiknek megfelelően egyik vagy másik jobban biztosítja az ismeretszerzést. Felmerül a kérdés, milyen igényes e közönség önmagával szemben? Szükségesnek tartja-e a látogatáshoz előzetes ismeretek szerzését?

Legtöbben (73%) elismerik, hogy „előzetes ismeretek nélkül nem lehet elmélyedni egy tárgy megismerésében“. Legjobb, ha ezek az ismeretek a megfelelő

tárlat anyagához kapcsolódnak; de jó, ha az ember kultúrtörténeti, hon- és helyismereti, művészettörténeti, irodalmi ismereteknek is birtokában van. Jó, ha idejében tájékozik a múzeum történetéről, úttörő egyéniségeiről. De hogyan? „Nagy az anyag, jó többször megnézni. Az előzetes tájékozódás maga az első múzeumlátogatás” — mondják egyesek. Mások a prospektusokra, nyomtatott kiállításvezetőkre szavaznak.

A közönség tehát műveltségében gazdagodni akarván, egy-egy múzeumlátogatás során műveltségi szintjétől függően egyaránt igényes önmagával és a múzeummal szemben is. Értéktételeit aszerint formálja, ahogyan az intézmény meg tudott felelni várakozásának.

IV. A közönség múzeumról alkotott ítélete

Az ismeretközlési módok értékelése

A tárgyak melletti magyarázó szövegeket vendégeink 80%-a pozitívan értékeli: „Stílusa nagyon dicséretes”; „Érthető, rendszerezett, rövid, de lényegretörő.” 7,3%-a fenntartással dicséri: „Nyilván fejleszthető a szigorú tudományosság alapján, s a nevelői szándéktól függően.” Néhányan kifogásolják a szövegek túl általános jellegét: „Több szó legyen Kovászna megyéről.” Az elégedetlenek minden egyes tárgy mellé adatolt címkét kívánják. Mások valamilyen világnyelven történő ismeretközlést óhajtanak. Általában fontosnak tartják a szövegek esztétikus kivitelezését.

A tárlatvezetés minőségét mindössze öt csoportvezető értékkelhette — egyértelműen pozitívan —, mivel az egyéni látogatók általában nem részesülnek benne. A beosztott muzeológusok, teremőrök ennek ellenére igyekeznek hozzájárulni a múzeumról alkotott jó vélemény kialakításához, készségesen állnak a vendégek rendelkezésére. Ezt tükrözik a dicséret nyilatkozatok. Magatartásukat többen „nagyon közvetlen”-nek, „kedves”-nek, „barátságos”-nak, „udvarias”-nak, „türelmes”-nek találják.

A kiállított anyag értékelése

A látottakról pozitívan nyilatkozott a közönség 80,6%-a; közepesen 10,8%, negatívan 5,4% nem felelt 3,4%.

A pozitívan értékelők gazdagnak, sokrétűnek, érdekesnek, szépnek, jónak, gondosan összeválogatottnak, szakszerűnek találják kiállításainkat. E választípusok számátalan szinonima több fokozatában jelentkeznek. Sokan elégedettségre, meghatódottságra hivatkozva kijelentik, hogy máskor is eljönnek. Nevelő jellegét többen kidomborítják. Vannak, akik külön is szólnak az egyes kiállításokról: „A régészeti anyag nagyon gazdag”; „A bútorkiállítás kiváló”.

A közepesen értékelők (10,6%) ingadoznak ítéleteikben. Szerintük: „átlagot nyújtó”, „kielégítő”, „megfelelő”, „szép, de kevés”, „talán lehetne jobb is”.

A negatívan értékelők a kiállított anyagot „hiányos”-nak, „kevés”-nek, „szegényes”-nek, „egysíkú”-nak találják. Nem ritka a kettős értékelés. A 38 személy közül 9 tárlatonként differenciál, azok valamelyikét „gazdag”-nak ítélve, vagy általában jegyzi meg: „Jó, de egyes témákban szűk.”

A reklamálok döntő többsége közvetlen vagy közvetlen formában a kiállított anyag általános és sajátos jellegének arányait teszi szóvá.

A többet akaró, bíráló hajlam elsősorban a férfiakra jellemző: tipikusan értelmiségi magatartás, összefügg az iskolai végzettséggel és a foglalkozással. Lakóhely szerint a két ellenpólus reklámál leginkább, a helybeli — a már említett okokból —, és a távoli vendég, aki főleg a tájjellegű ismeretek közlését várja a múzeumtól. A negatívan értékelők valamennyien gyakori múzeumlátogatók.

Elmény, értékrend

A közönség értéktételeinek szerves része érzelmi hozzáállása a múzeum egészéhez, egyes tárlataihoz, kiállítási tárgyaihoz. Mi tetszett legjobban a múzeumban? A kérdés felvetése különösen indokolt a vegyes profilú intézmény esetében.

Az összlátogatóknak majdnem fele (48,5%) a néprajzi részlegre szavazott, 18,2%-a a múzeum egészét egyformán tetszetősnek találta. Majdnem ilyen részarányt (17,4%) képviselnek az 1848-as forradalom kiállítását megjelölők is. A ré-

gészet 11,4⁰/₀-nak nyerte el tetszését, 2,5⁰/₀ a képkiállításra hivatkozott. Egyesek valamely tárlat egészét emelték ki, mások bizonyos műtárgyakra szavaztak.

Milyen tényezők határozzák meg az egyes kiállítások, tárgycsoportok iránti különös vonzódást?

A múzeum egészére szavazók többsége 30 éven felüli férfi, munkás, mtsz-tag, középfokú képesítésű értelmiségi. Olyan, többnyire faluról jött látogatók ezek, akik az elmúlt év folyamán vagy egyáltalán nem, vagy csak kevésszer jártak múzeumban. Jelenlegi látogatásukat kíváncsisággal, kikapcsolódási vagy művelődési vágyal indokolják.

A régészeti részleget vagy annak egyes tárgyait kiemelők többségükben 19 éven aluliak és 45 éven felüliek: tanulók, munkások, mérnökök, jórészt Kovászna megyeiek. E réteg múzeumlátogatási készsége általában fejletlen vagy gyengén fejlett, régészeti érdeklődéssel, kíváncsisággal, nevelési szándékkal indokolja látogatását. A kérdés további elemzése érdekes sajátosságokra hívja fel figyelmünket: a gyenge felkészültségük az egyes tárgyakról emlékeznek meg, míg a kiállítás egésze az értelmiségieknek, tanulóknak tetszett. Nyilvánvaló, hiszen bármely tárlat összefüggésben való értékelése magasabb intellektuális tevékenységet, szintetizáló képességet feltételez.

Összehasonlításként mérlegre tettem az 1948-as kiállítás egészére és a Gábor Áronnal kapcsolatos tárgycsoportra szavazókat is. Mindkét kérdéskör iránt nagymértékben érdeklődnek a munkások, tanulók, háztartásbeliek, általában a férfiak. De: a tanulók vonzódása kiugróan Gábor Áron személyéhez kötött (mint a hősiesség példaképéhez), a felnőtteket viszont a kiállítás egésze ragadta meg. A sepsiszentgyörgyiek és a távoliak érdeklődése erősen a helyi hagyományokhoz kötött, míg a Kovászna megyei falusi lakosoké általában történelmi vonatkozást.

A néprajzi tárlat elsősorban a 19—30 évesek és a középkorú nemzedék tetszését nyerte el. Foglalkozására, lakhelyére nézve ez a réteg oszlik meg a legarányosabban. De néhány törvényszerűség itt is megállapítható: a népi kultúra iránt fokozottan vonzódnak a humán beállítottságú értelmiségiek, a gyakori múzeumlátogatók. A városiak érdeklődése valamivel nagyobb, mint a falusiaké.

Tehát a látogatók értékítéletét, kritikai és érzelmi viszonyulását a múzeum, az egyes kiállítások iránt egy egész sereg pszichoszociológiai tényező befolyásolja. Ezek között a döntő szerep az egyén műveltségi szintjéé, szoros összefüggésben foglalkozásával.

A Sepsiszentgyörgyi Múzeum közönsége tehát aktív tömeg: véleményt formál az intézmény tevékenységéről, dicsér, s ha kell, elmarasztal. Építő javaslatai, észrevételei megfontolandók.

Vendégeink ötleteiből igyekszünk minél többet valóra váltani. Idén elkészül a történelmi részleg állandó kiállítása. Több kamarajellegű kiállítást nyitunk, amíg van üres terem, abban, majd a felső folyosókon is. Időszakos kiállításainkon törekszünk minél többet bemutatni még nem ismert raktári gyűjteményeinkből (pl. a népi kerámia, földművelés, táplálkozás anyaga). Időszakos tárlatainkat részben külső részlegeink helyiségeiben, vándorkiállításainkat pedig a megye üzeimeiben, fürdőhelyein rendezzük. Igyekszünk tehát részt vállalni dolgozó népünk természet-tudomány, hazafias és esztétikai neveléséből.

Gazda Klára

